

i aquesta morfologia, fins al punt de posar l'article 8603 del REW, TAXA, entre claudàtors — és a dir etimologies que, sense descartar, no accepta. Explica: «és dubtós, perquè la transformació ("wiedergabe") de la -x- llatina en SK, en mots manllevats (M-L., *Rom. Gramm.* I, 464), fa escrúpol de suposar-la en l'època anterior al canvi de -KA en -ke (> -che), i el venecià [on també hi ha *taska*] no en presenta cap cas; *TAXICĀ, Thurneysen, 113 [en REW₃ ho canvia en *TAXICARE pel seu compte], pot anar per al fr. *tâche*, difícilment per al venec. *taska*, i en tot cas és difícil d'admetre com a formació llatina».

Tenia raó de sobres, i encara hauria hagut d'clarificar que la tal «wiedergabe» no és «usual en fr. mod.», contra el que diu (casos discutibles, i en tot cas poc, no procés usual); i que, si a ell li fa escrúpol el venecià, més li n'havia de fer el cat., on això fóra ben difícil de concebre, i menys en un mot documentat en català des del S. IX, i en massa. Ni Wartburg, que en fonètica és tant de la màniga ampla, aquí no gosa apartar-se gaire de la posició reservada de M-L. (*FEW* XIII, 137): reconeix que cal descartar la base *TAXICARE perquè el verb *tâcher* és tan tardà, tot i creient que «fonèticament fóra possible, cf. *LAXICARE»; «*TAXICA no pot ser morfològicament».

En realitat tant l'etimologia *LAXICARE > *lâcher* com TAXICA(RE) > *tâche(r)* no sols són falses i infundades sinó impossibles fonèticament: el resultat només podia ser *laischier en francès, *laissegar en llengua d'oc; TAXICA hauria donat certament, oc. *taissega, cat. *taixega, fr. *taische. No obstant, Wartburg es decideix per partir del b. ll. *taxa*, tot i reconèixer que aquí no es documenta fins c. 800: o sigui no abans dels testimonis catalans de *tasca*, per tant no és més que un fantasma que disfressa el romànic *tasca*. A desgrat de tot conclou «hem d'admetre que *taxa* es va tornar *TASKA ja en època llatina, per més que és veritat que no es coneix cap altre cas de tal cosa».

En conclusió tampoc nosaltres no gosem apartar-nos resoltament de l'etimologia TAXARE, tan natural; però ja no dissimularem, com M-L. i Wartburg, un absolut escepticisme.

Quan l'escepticisme és tan gran, sembla imprudent de no admetre la possibilitat d'una coincidència casual i imperfecta, amb TAXARE, d'algun mot pre-romà. Se'ns dirà que tenim massa tendència constructivista? Però çanar contra la nostra consciència de lingüistes, per atènyer-nos tossudament al llatí, és preferible? Amb els equilibris que fa Wartburg contra la fonètica i la història dels mots, i amb els que hi fa ja abans Meyer-Lübke; i així mateix amb els de Thurneysen, també ells «construeixen». Construir per construir, més val fer-ho d'acord amb els principis. L'única conclusió prudent és la que he formulat a dalt: dubtosa entre una etimologia llatina d'aspecte dolent o insatisfactori, i una ignota etimologia pre-romana.

Almenys caldria buscar una mica per aquest costat. Car quan hi ha un mot antic en les llengües eslaves que s'hi acosta, igual per la forma i no gaire allunyat pel sentit, çno escau, en un cas així, rumiar si no po-

dria ser un mot de l'indoeuropeu arcaic, una relíquia del llenguatge sorotàptic? En tot cas és un mot comú a totes les llengües eslaves del Nord i de l'Est, amb correspondències regulars: ha de ser, doncs, un mot molt antic en eslau, i d'aire indoeuropeu. Rus *taskâti* «porter», «trainer», «arracher, piller, voler», *taskâti-sja* «drag oneself, trail along», amb el substantiu *taska* «râclée, frottée», usat en la locució *zadati taska* «donner une volée, une râclée, une frottée».

No es pot pas dir que sigui massa lluny aquest significat de 'raspada, refrec', 'arrabassar, saquejar' del de la *tasca* prestació forçosa. Ara bé, això té correspondències normals en polonès, *taskać*, *taszczyć*, txec *tasiti*, ucraïnès *taskati*, *taščiti*. En rus mateix el verb té formes d'aspecte i de conjugació que revelen una vella paraula d'herència eslava: *taščiti*, Ind. Pres. I *taščú*. Segons Vasmer-Trubačev (*Etim. Slovari Russk.* I, IV, 26) la forma bàsica, o més antiga, en rus, sembla ser més aviat el substantiu *taska* (amb el qual encapçala l'article) que el verb. Que no aparegui en paleoslau, no té res d'estrany, essent un mot perdut en les llengües eslaves del Sud (car el paleoslau sembla haver-se basat sobre l'eslau de Macedònia).

Es veritat que els eslavistes no estan d'acord sobre l'etimologia indoeuropea, encara que tots li postulen parents dins el lèxic eslau (amb *tažati* o *tesati*). Dos neogramàtics del prestigi de Joh. Schmidt i Uhlenbeck l'agermanaven, raonablement, amb el scr. *tâskarab* 'bandit', 'ladre', que ja és vèdic.³ Jokl (*Arch. f. Slav. Phil.* XXVIII, 2) proposà derivar-lo de l'indoeur. TEN- 'estendre', 'tibar'; i encara que Charpentier s'hi oposà i Vasmer mateix no ho troba versemblant («neveroiatno»), em sembla una idea ben sostenible i fins probable.⁴ Puix que és sabut que de TEN- —d'on el gr. *τείνω*, ll. *tendo*, scr. *tanóti*, al. *dehnen*— vénen les arrels amplificades TENS- i TENK- i TENGH- (Pok., *IEW*, 1067, 1068) çper què no s'hi havia de poder formar també TEN-SK- (o si es vol TEN-SQ-)?: d'aquest, amb vocalisme TON-SK- resultava eslau TASK-; comparem d'una banda lit. *tėsiù* 'estenc, allargasso', *tašau* 'estiregasso, enraveno'; pruss. ant. *tiēnstwei* 'irritar'; scr. *tamsayati* 'branda, sacseja'; d'altra banda paleosl. *tonoto* 'corda', gr. *τόνος* 'tensió', esc. ant. *thunge* 'càrrega feixuga', paleosl. *teža* 'plet'. Llavors, el scr. *tâskarab* (declarat fins ara d'etimologia ignota) podria venir de TNSQO-RO o TNSQO-LO-.

D'altra banda, crec que aquest mot eslau havia tingut una resposta en germànic, sinó que aquí aviat decaigué i va desaparèixer: l'a.-al. ant. *zaskôn* 'pendre, arrabassar', fins avui conservat dialectalment en alemany (Baviera, Francònia) *zaschen* 'estirar (una cosa), arrossegar', 'treballar lentament' (Grimm, Schade). que suposa un antic TASK- abans de la segona lautverschiebung: és veritat que aquí no lliga la T- germànica (= ieur. D, normalment) amb la T- de l'eslau, de manera que això ja hagué de ser un antiquíssim manlleu fet pel germànic als seus veïns sorotàptics; o bé es podria admetre que en aquest mot la T- germ., en lloc de 0-, és deguda a la influència del quasi-sinònim b.-al. *tasen*, esc. dial. *tasa* 'plomar, pellucar, esfilegarsar',